

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum præmia beatitudinum pertinea[n]t ad hanc vita[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

AD SECUNDVM Dicendum, qd aliquid est prius al-
tero dupliciter. Vno modo ordine perfectionis & di-
gnitatis, sicut dilectio Dei est prior dilectione proxi-
mi, & hoc modo dona sunt priora uirtutibus intel-
lectualibus & moralibus: posteriora uero uirtutibus
theologicis. Alio modo ordine generationis, seu di-
spostionis, sicut dilectio proximi precedit dilectio-
nem Dei quantum ad actum, & sic uirtutes morales
& intellectuales precedunt dona, quia per hoc quod
ho bene se habet circa rationem propriam, disponi-
tur ad hoc quod se bene habeat in ordine ad Deum.

AD TERTIVM Dicendum, quod sapientia & intel-
lectus, & alia huiusmodi, sunt dona Spiritus sancti,
secundum quod per charitatem informantur, quae
non agit perperam, ut dicitur I. ad Cor. 13. & ideo sa-
pientia, & intellectus, & alii huiusmodi nulli male
utitur, secundum quod sunt dona Spiritus sancti, sed
ad hoc quod a charitatis perfectione non recedant,
unum ab altero adiuuatur. & hoc est quod Greg. in-
tendit dicere.

¶ Super quest. sexagesi-
mam nonam & se-
ptuagesimam.

QVAESTIO LXIX.

De beatitudinibus, in quatuor articulos
diuisa.

¶ Questio .69 & 70.
lect. frequenti
meditatione q.
ingi egent, non expo-
sitione: duo tamē No-
uissimi quod ad specula-
tionem aduertant, al-
terum in 69. scilicet,
q. licet dona omnia
supradicta sint se ha-
bere ut exequētia in
in ordine ad instinctū
Spiritus sancti, sicut mo-
rales uirtutes in ordi-
ne ad rationem, si com-
parantur tamen dona
inter se, aliqua dicuntur
dirigētia, ut sa-
pientia scientia, & cō-
siliū, & aliqua exequē-
tia, ut reliqua.

q. 70. art. 2.
co. & 3. diff.
34. q. 1. ar. 4.
& 1. r. 1. c. 1.
2. & Mart. 5.
11. c. 9. pau-
lo non prin-
cip. cor. 4.
Amb. 11. 5. in
1. super il-
lud Lu. Bea-
ti papes spi-
ritu circa fi-
10. 3.

¶ Alterum in quest.
70. quod delectari in
aliquo pp se formaliter,
non distinguitur
in litera contra dele-
ctari propter se fina-
liter quomodo libet,
sed finaliter ultimate:
& hoc uel simpliciter
uel in illo ordine. Om-
ne n. delectas propter
se formaliter, est etiā
propter se finaliter ali-
quo modo. potest ta-
men subordinari alte-
ri ut finis, ut in eode
primo articulo dr.

q. 19. ar. 4.

q. 68. ar. 1.

¶ 2 Præ. Humane uoluntatis non est nisi duplex re-
gula. scilicet, & lex aeterna, ut supra dictum est: * sed uir-
tutes perficiunt hominē in ordine ad rōnē, dona autē
in ordine ad legem aeternam Spiritus sancti, ut ex di-
ctis patet. ¶ ergo non pōt esse aliquid aliud p̄tinens ad
rectitudinem uoluntatis humane præter uirtutes &
dona. non ergo beatitudines ab eis distinguuntur.

¶ 3 Præ. In enumeratione beatitudinū ponitur miti-
tas, & iustitia, & misericordia, quæ dicuntur esse quæ-
dam uirtutes. ergo beatitudines non distinguuntur a
donis & uirtutibus.

DEINDE considerandum
est de beatitudinibus.

ET CIACA hoc quærun-
tur quatuor.

¶ Primò, Vtrum beatitudines a
donis & uirtutibus distinguantur.

¶ Secundò, De premiis beatitu-
dinum, utrum pertineant ad hanc
uitam.

¶ Tertio, De numero beatitudi-
num.

¶ Quarto, De conuenientia præ-
miorum, quæ eis attribuuntur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum beatitudines distinguantur a uir-
tutibus & donis.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod beatitudi-
nes a uirtutibus & donis non di-
stinguantur. Aug. enim in li. de ser-
do. in monte, * attribuit beatitu-
dines, in Matt. enumeratas, donis
Spiritus sancti. Ambr. ¶ aut super
Lucam attribuit beatitudines ibi
enumeratas quatuor uirtutibus
cardinalibus. ergo beatitudines
& donis.

SED CONTRA est, quod quedam enumerantur
inter beatitudines, quæ nec sunt uirtutes, nec dona,
sicut paupertas, & iustus, & pax. differunt ergo bea-
titudines a uirtutibus, & a donis.

RESPON. Dicendum, qd sicut supra dictum est,
Beatitudo est ultimus finis humanae uitae. Dicitur
aliquis iam finem habere propter spem finis obtine-
di. unde & Philosophus dicit in 1. Ethic. * quod pax
dicitur beati propter spem. Et Apostolus dicit
Ro. 8. Spe salui facti sumus. Spes autem de fine con-
sequendo insurgit ex hoc, quod aliquid conueni-
ter mouetur ad finem, & appropinquat ad ipsum
quod quidem fit per aliquam actionem. Ad finem
autem beatitudinis mouetur aliquis, & appropin-
quat per operationes uirtutum, & precipue per op-
erationes donorum, si loquamur de beatitudine ter-
rena, ad quam ratio non sufficit, sed in eam induit
Spiritus sanctus, ad cuius obedientiam & sequentiam
per dona perficimur, & ideo beatitudines distinguitur
quidem a uirtutibus & donis, non sicut habitus
ab eis distincti, sed sicut actus distinguuntur ab habitibus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Aug. & Ambr.
tribuunt beatitudines donis & uirtutibus, sicut
actus attribuuntur habitibus. Dona autem sunt ex-
cellentiora uirtutibus cardinalibus, ut supra dictum
est: * & ideo Ambr. exponens beatitudines tribus
propositas, attribuit eas uirtutibus cardinalibus. Aug.
autem exponens * beatitudines discipulis propositas in
monte, tanquam perfectioribus, attribuit eas donis
Spiritus sancti.

AD SECUNDVM dicendum, quod ratio illa pro-
bat, quod non sunt alii habitus rectificantes huma-
nam uitam præter uirtutes & dona.

AD TERTIVM dicendum, quod mititas acci-
pitur pro actu mansuetudinis. Et similiter dicitur
esse iustitia, & misericordia, & quamuis hec uirtutes
esse uirtutes, attribuuntur tamen donis: quia
dona perficiunt hominem circa omnia, circa quae
fiant uirtutes, ut dictum est.*

ARTICVLVS II.

Vtrum premia, quæ attribuuntur beatitudinibus,
ad hanc uitam pertineant.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod
omnia, quæ attribuuntur beatitudinibus, non per-
tineant ad hanc uitam. Dicitur enim aliquibus
propter spem præmiorum, ut dictum est: * sed de
iectum spei beatitudo est futura. ergo premia
pertinent ad uitam futuram.

¶ 2 Præ. Luc. 6. ponuntur quædam penæ per oppo-
situm ad beatitudines, cum dicitur, Ve uobis qui
saturati, quia esurietis. Væ uobis qui ridetis nunc,
lugebitis & flebitis; sed iste penæ non intelliguntur
in hac uita, quia frequenter homines in hac uita
puniantur, secundum illud Iob 21. Ducunt in bonos
dies suos. ergo nec premia beatitudinum pertinent
ad hanc uitam.

¶ 3 Præ. Regnum caelorum quod ponitur præmiū
perpetuum, est beatitudo celestis, ut Aug. dicit 19. de
uit. Dei. plena est saturitas non nisi in futura uita
habetur, secundum illud ps. 16. Satiabor, dum apparuerit
gloria tua. Visio etiā Dei, & manifestatio filiationis
diuine ad uitam futuram pertinent, secundum illud
1. Io. 3. Nunc filii Dei sumus, & nondum apparuerit
erimus. scimus quoniam cum apparuerit, similes
erimus; quoniam uidebimus cum sicuti est. ergo
omnia illa pertinent ad uitam futuram.

Sed contra est, quod Aug. dicit in lib. de ser. do-
mini in monte. *Ista quidem in hac uita compleri
possunt, sicut completa in Apostolis esse credimus;
nam illa omnimoda, & in angelicam formam uita
tio, quae post hanc uitam promittitur, nullis uerbis
exponi potest.

Respon. Dicendum, quod circa ista praemia ex-
positores sacrae scripturae, diuersimode sunt locuti.
Quidam. n. omnia ista praemia ad futuram beatitudi-
nem pertinere dicunt, sicut Amb. super Luc. * Aug.
uero dicit ea ad praesentem uitam pertinere. Chrys. ¶
autem in suis Homiliis, quaedam eorum dicit perti-
nere ad futuram uitam, quaedam autem ad praesentem.
Ad cuius evidentiam considerandum est, quod spes futurae
beatitudinis potest esse in nobis propter duo. Primo
quidem propter aliquam praeparationem, uel dispo-
sitionem ad futuram beatitudinem, quod est per mo-
dum meriti: alio modo per quandam inchoationem
imperfectam futurae beatitudinis in uiris sanctis etiam
in hac uita. Aliter enim habetur spes fructificatio-
nis arboris, cum uirescit frondibus, & aliter cum iam
primordia fructuum incipiunt apparere. Sic igitur
ea, quae in beatitudinibus tanguntur tanquam merita,
sunt quaedam praeparationes, uel dispositiones ad
beatitudinem, uel perfectam, uel inchoatam; ea uero
quae ponuntur tanquam praemia, possunt esse uel ip-
sa beatitudo perfecta, & sic pertinent ad futuram ui-
tam: uel aliqua inchoatio beatitudinis, sicut est in ui-
ris perfectis, & sic praemia pertinent ad praesentem
uitam. Cum enim aliquis incipit proficere in acti-
bus uirtutum & donorum, potest sperari de eo, quod
perueniet ad perfectionem uiae, & ad perfectionem
patriae.

Ad primum ergo dicendum, quod spes est de fu-
tura beatitudine sicut de ultimo fine: potest etiam ef-
se & de auxilio gratiae, sicut de eo quod dicit ad fi-
nem, secundum illud ps. 27. In Deo sperauit cor meum
& adiutus sum.

Ad secundum dicendum, quod mali est interdum
in hac uita temporales poenas non patiantur, patiantur
tamen spirituales. unde Aug. dicit in i. Confes. *
Iussisti domine, & sic est, ut poena sibi sit inordinatus
animus. Et Philosophus dicit in 9. Eth. 7. de malis, quod
contendit ipsorum anima, hoc quidem huc trahit, il-
lud autem illuc. & postea concludit. Si autem sic mi-
serum est malum esse, fugiendum est malitiam inten-
se, & similiter econuerso. boni est in hac uita quan-
doque non habeant corporalia praemia, nunquam
tamen deficiunt a spiritualibus etiam in hac uita, se-
cundum illud Matth. 9 & Mar. 10. Centuplum acci-
pietis, etiam in hoc seculo.

Ad tertium dicendum, quod omnia illa praemia perfecte
quidem consumabuntur in uita futura, sed interim
etiam in hac uita quodammodo inchoantur. Nam re-
gnum caelorum, ut Aug. dicit, potest intelligi perfecta
sapientie initiatio, secundum quod incipit in eis spi-
ritus regnare. Possessio etiam terrae significat affectum
bonum in animae quiescentis per desiderium in stabili-
tate hereditatis perpetuae per terram significatam. Co-
solatur autem in hac uita per Spiritum sanctum, qui
paracletus, id est, consolator dicitur, participando.
Saturantur etiam in hac uita illo cibo, de quo domi-
nus dicit. Meus cibus est, ut faciam uoluntatem Pa-
tris mei. In hac etiam uita consequuntur homines
misericordiam Dei. In hac etiam uita purgato oculo
per donum intellectus, Deus quodammodo uideri
potest. Similiter etiam in hac uita qui motus suos pa-
ciscent ad similitudinem Dei accedentes, filii Dei
nominantur: tamen haec perfectus erunt in patria.

ARTICULVS III.

¶ **Utrum conuenienter enumerentur beatitudines.**

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod inco-
uenienter enumerentur beatitudines. Attribuuntur enim
beatitudines donis, ut dictum est. * donorum autem quaedam
pertinent ad uitam contemplatiuam, scilicet sapientia, & intellectus: nulla autem
beatitudo ponitur in actu contemplationis: sed omnes
in his quae pertinent ad uitam actiuam, ergo insufficien-
ter beatitudines enumerantur.

¶ 2 Praet. Ad uitam actiuam non solum pertinent
dona exequentia, sed etiam quaedam dona dirigen-
tia, ut scientia, & consilium: nihil autem ponitur inter
beatitudines quod directe ad actum scientie, uel
consilii pertinere uideatur, ergo insufficienter beati-
tudines tanguntur.

¶ 3 Praet. Inter dona exequentia in uita actiua, timor
ponitur ad paupertatem pertinere: pietas autem ui-
detur pertinere ad beatitudinem misericordiae: nihil
autem ponitur directe ad fortitudinem pertinens, er-
go insufficienter enumerantur beatitudines.

¶ 4 Praet. In sacra scriptura tanguntur multae aliae bea-
titudines, sicut lob. 5. dicitur. Beatus homo qui cor-
ripitur a Deo. Et in Psalm. 1. dicitur, Beatus uir qui non
abit in consilio impiorum. Et Prou. 3. Beatus uir qui
inuenit sapientiam, ergo insufficienter beatitudines
enumerantur.

Sed contra. Videtur, quod superflue enume-
rentur, sunt enim septem dona Spiritus sancti: beati-
tudines autem tanguntur in octo. ¶ Praet. Luc. 6. po-
nuntur quatuor tantum beatitudines, superflue ergo
enumerantur septem, uel octo in Mattheo.

Respon. Dicendum, quod beatitudines istae con-
uenientissime enumerantur. Ad cuius evidentiam est
considerandum, quod triplicem beatitudinem aliq-
posuerunt. Quidam enim posuerunt beatitudinem
in uita uoluptuosa, quidam in uita actiua, quidam uero
in uita contemplatiua. Haec autem tres beatitudines
diuersimode se habent ad beatitudinem futuram, cu-
ius spe dicimur hic beati. Nam beatitudo uoluptuo-
sa, quia falsa est, & rationi contraria, impedimentum
est beatitudinis futurae. Beatitudo uero actiua: uirtus di-
spostitiua est ad beatitudinem futuram. Beatitudo au-
tem contemplatiua, si sit perfecta, est essentialiter ip-
sa futura beatitudo: si autem est imperfecta, est qua-
dam inchoatio eius. & ideo Dominus primo quidem
posuit quaedam beatitudines quasi remouentes im-
pedimentum uoluptuosae beatitudinis. Consistit. n.
uoluptuosa uita in duobus. Primo quidem in afflu-
entia exteriorum bonorum, siue sint diuitiae, siue sint
honores, a quibus quidem retrahitur homo per uir-
tutem sic, ut moderate eis utatur; per donum au-
tem excellentiori modo, ut. f. homo totaliter ea con-
temnat. Unde prima beatitudo ponitur, Matth. 4. Beati
pauperes spiritu, quod potest referri uel ad contem-
ptum diuitiarum, uel ad contemptum bonorum,
quod fit per humilitatem. Secundo uero uoluptuo-
sa uita consistit in sequendo proprias passiones siue
irascibilis, siue concupiscibilis. A sequela autem pas-
sionum irascibilis retrahit uirtus, ne homo in eis su-
perfluat, secundum regulam rationis: donum autem
excellentiiori modo, ut. f. homo secundum uolunta-
tem diuinam totaliter ab eis tranquillus reddatur.
Unde secunda beatitudo ponitur, Beati mites. A se-
quela uero passionum concupiscibilis retrahit uir-
tus, moderate huiusmodi passionibus utendo: donum
uero eas, si necesse fuerit, totaliter abiciendo, quoniam

